

Nr 21.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag med särskilda bestämmelser angående sparbanks inlåning.

I en den 15 februari 1952 dagtecknad proposition nr 74, som hänvisats till bankoutskottets förberedande handläggning, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogat förslag till lag med särskilda bestämmelser angående sparbanks inlåning.

Nämnda författningsförslag är av följande lydelse:

Förslag

till

lag med särskilda bestämmelser angående sparbanks inlåning.

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Vid bestämmande av den omfattning, i vilken sparbank på grund av stadgandet i 25 § första stycket lagen den 29 juni 1923 (nr 286) om sparbanker må inlåna penningar, skola under tiden intill utgången av år 1955 med fordringar, som i nämnda lagrum avses, likställas fordringar på grund av lån, vilka förfalla eller kunna av sparbanken uppsägas till betalning inom högst sex månader och för vilka säkerheten utgöres av

1) inteckning som beviljats i fast egendom av beskaffenhet, varom i förenämnda lagrum sägs, och som till förmånsrätten ligger över fem tiondelar men inom sex tiondelar av senast fastställda taxeringsvärdet, därvid i taxeringsvärdet å jordbruksfastighet, vilken ej är försedd med för jordbrukets drivande nödiga åbyggnader, icke må inräknas värdet av växande skog;

2) inteckning i bebyggd fastighet, som är belägen annorstädes än i stad, köping eller municipalsamhälle, därest den eller de byggnader, som finnas uppförda å fastigheten, äro avsedda huvudsakligen för bostadsändamål eller till affärslokaler, dock endast i den mån inteckningen ligger inom hälften av senast fastställda taxeringsvärdet; eller

3) inteckning i tomträtt till bebyggd tomt, därest den eller de byggnader, som finnas därå uppförda, äro avsedda huvudsakligen för bostadsändamål eller till affärslokaler, dock endast i den mån inteckningen ligger inom sex tiondelar av senast fastställda taxeringsvärdet å byggnaderna.

2 §.

Konungen äger på ansökan av sparbank medgiva att, utan hinder av stadgandet i 25 § andra stycket lagen om sparbanker, intill utgången av år 1955 inlåningen må, med det avdrag som i nämnda lagrum sägs, uppgå till ett belopp av femtio gånger sparbankens fonder.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1953; dock må Konungen dessförinnan på ansökan lämna sådant medgivande, som i 2 § avses.

Enligt 25 § första stycket lagen den 29 juni 1923 (nr 286) om sparbanker må sparbank inlåna penningar dels till ett belopp, för vilket full täckning hos sparbanken finnes i kontanta penningar, i medel, som för sparbankens räkning inestå hos riksbanken, postsparbanken, inländskt bankbolag eller centralkassa för jordbrukskredit eller å postgiro, i skattkammarväxlar eller andra skuldförbindelser utfärdade av riksgäldskontoret, i statens, Sveriges allmänna hypoteksbanks, konungariket Sveriges stadshypotekskassas eller andra fullgoda inhemska obligationer, i fordringar på grund av lån, för vilkas fulla gäldande staten, kommun eller dylik samfällighet är ansvarig eller för vilka säkerheten utgöres av sådana obligationer, som nu nämnts, eller i fordringar på grund av lån, vilka förfalla eller kunna av sparbanken uppsägas till betalning inom högst sex månader och för vilka säkerheten utgöres av inteckning inom hälften av senast fastställda taxeringsvärdet uti annan i stad, köping eller municipalsamhälle belägen fastighet än industrifastighet eller uti jordbruksfastighet å landet, därvid i taxeringsvärdet å jordbruksfastighet, vilken ej är försedd med för jordbrukets bedrivande nödiga åbyggnader, icke må inräknas värdet av växande skog, dels ock därutöver till ett belopp av högst tolv och en halv gånger sparbankens fonder.

Därjämte stadgas i 25 § andra stycket, att i intet fall må dock inlåningen — med avdrag av ett belopp, motsvarande sparbankens kassa och de medel, som för sparbankens räkning inestå hos riksbanken, postsparbanken, inländskt bankbolag eller centralkassa för jordbrukskredit eller å postgiro — överstiga trettio gånger sparbankens fonder.

Bortsett från ett mindre tillägg i första stycket (jfr SFS 1948:361) infördes nu ifrågavarande bestämmelser i sparbankslagen genom lagen den 11 juni 1937 (nr 364) angående ändring i vissa delar av sparbankslagen. Ändringen trädde i kraft den 1 juli 1937. Enligt punkt 1 övergångsbestämmelserna till 1937 års lag skulle bl. a. gälla, att i fråga om sparbank — vars reglemente blivit stadfäst före den 1 juli 1937 — finge utan hinder av stadgandet i 25 § andra stycket intill utgången av år 1949 inlåningen med det avdrag, som i nämnda lagrum sägs, uppgå till ett belopp av femtio gånger sparbankens fonder.

I avvaktan på resultatet av en mera allmän översyn av banklagstiftningen har en provisorisk utvidgning av sparbankernas rätt att mottaga inlåning genomförts genom lagen den 30 juni 1947 (nr 321) med särskilda bestämmelser angående sparbanks inlåning.

Enligt vad i denna lag (1 §) stadgas skola — under tiden intill utgången av år 1952 — vid bestämmande av den omfattning, i vilken sparbank på grund av stadgandet i 25 § första stycket sparbankslagen må inlåna penningar, med fordringar som i sistnämnda lagrum avses likställas fordringar på grund av lån, vilka förfalla eller kunna av sparbanken uppsägas till betalning inom högst sex månader och för vilka säkerheten utgöres av

1) inteckning som beviljats i fast egendom av beskaffenhet, varom i förenämnda lagrum sägs, och som till förmånsrätten ligger över fem tiondelar men inom sex tiondelar av senast fastställda taxeringsvärdet, därvid i taxeringsvärdet å jordbruksfastighet, vilken ej är försedd med för jordbrukets drivande nödiga åbyggnader, icke må inräknas värdet av växande skog;

2) inteckning i fast egendom som är belägen annorstädes än i stad, köping eller municipalsamhälle och å vilken finnes uppförd byggnad, som är avsedd huvudsakligen för bostadsändamål eller till affärslokaler, dock endast i den mån inteckningen ligger inom hälften av senast fastställda taxeringsvärdet; eller

3) inteckning i tomträtt därest å tomten finnes uppförd byggnad som är avsedd huvudsakligen för bostadsändamål eller till affärslokaler, dock endast i den mån inteckningen ligger inom sex tiondelar av senast fastställda taxeringsvärdet å byggnaden.

Enligt vad i 1947 års lag (2 §) vidare stadgas äger Konungen i fråga om sparbank, vars reglemente blivit stadfast före den 1 juli 1937, på ansökan av sparbanken medgiva utsträckning av giltighetstiden för övergångsbestämmelsen i punkt 1) till lagen den 11 juni 1937 (nr 364) angående ändring i vissa delar av lagen om sparbanker, dock längst intill utgången av år 1952.

Rörande den närmare motiveringen för 1947 års lagstiftning hänvisas till proposition nr 320/1947 (s. 12 o. ff.).

I en den 1 november 1951 dagtecknad skrivelse ha 1948 års sparbanks-sakkunniga erinrat om att giltighetstiden för 1947 års lag utlöpte med utgången av år 1952. Då de sakkunniga ännu icke fattat slutlig ställning till frågan huru nu gällande bestämmelser i 25 § sparbankslagen rörande sparbankernas inlåningsrätt skulle utformas i ett blivande förslag till ny sparbankslag, ha de sakkunniga ansett sig böra hemställa om en tillfällig förlängning — med vissa modifikationer — av de särskilda bestämmelserna angående sparbanks inlåning i 1947 års lag.

Rörande innehållet i övrigt i sparbankssakkunnigas förevarande skrivelse tillåter sig utskottet hänvisa till propositionen.

Över sparbankssakkunnigas förevarande framställning ha, efter remiss, yttranden avgivits av fullmäktige i riksbanken, sparbanksinspektionen, bank- och fondinspektionen och Svenska sparbanksföreningen. I samtliga yttranden har framställningen tillstyrkts. Beträffande det närmare innehållet i remissyttrandena får utskottet hänvisa till propositionen.

Vid remiss till lagrådet av ett inom finansdepartementet upprättat och som bilaga vid statsrådsprotokollet för den 25 januari 1952 fogat förslag till lag med särskilda bestämmelser angående sparbanks inlåning anförde *föredragande departementschefen* följande:

Lagen den 30 juni 1947 (nr 321) med särskilda bestämmelser angående sparbanks inlåning tillkom såsom ett provisorium i avvaktan på resultatet av en mera allmän översyn av sparbankslagstiftningen. Lagen gäller intill utgången av år 1952. Enligt vad 1948 års sparbankssakkunniga nu meddelat kunna de sakkunniga icke slutföra sitt uppdrag i sådan tid att förslag till ny sparbankslag kan föreläggas årets riksdag. Under sådana förhållanden blir det nödvändigt att taga ställning till frågan om bestämmelserna i 1947 års lag böra givas förlängd giltighet för tiden efter 1952 års utgång.

Såsom av den tidigare redogörelsen framgår innebar 1947 års lag en utsträckning av sparbankernas inlåningsrätt i två hänseenden. Enligt 1 § fingo sparbankerna rätt att bland täckningsfria tillgångar inräkna vissa andra lånefordringar än de som upptagas i 25 § första stycket sparbankslagen. Jämlikt 2 § erhöll Konungen bemyndigande att i särskilda fall medgiva utsträckning av giltighetstiden för övergångsbestämmelsen till lagen den 11 juni 1937 (nr 364) angående ändring i vissa delar av sparbankslagen — enligt vilken övergångsbestämmelse förhållandet mellan inlåningen och fonderna för tiden till och med år 1949 reglerades med hänsyn till relationstalet 50 i stället för 30 — dock längst intill utgången av år 1952.

I likhet med sparbankssakkunniga och de i ärendet hörda remissinstanserna anser jag, att bestämmelserna i 1 § i 1947 års lag böra erhålla fortsatt giltighet intill utgången av år 1955.

Vad härefter angår dispensregeln i 2 § må följande framhållas. Den nuvarande bestämmelsen gäller endast i fråga om sparbank, vars reglemente blivit stadfäst före den 1 juli 1937. En ytterligare begränsning ligger däri, att bestämmelsen — enligt vad sparbankssakkunniga uppgivit — ansetts innebära att ansökan om dispens skolat göras före utgången av år 1949, då giltighetstiden för den ursprungliga övergångsbestämmelsen utlöpte. Enligt de sakkunnigas mening föreläge emellertid behov av nya provisoriska bestämmelser icke blott för de sparbanker, som redan erhållit medgivande jämlikt 2 § i 1947 års lag, utan jämväl för en del andra sparbanker. I enlighet härmed ha de sakkunniga föreslagit, att Konungen medgives rätt att för tiden intill utgången av år 1955 lämna dispens utan hänsyn till när en sparbanks reglemente kunde vara fastställt och oavsett att sparbanken icke tidigare gjort ansökan om rätt att få tillämpa 1937 års övergångsbestämmelse.

Jämväl i nu förevarande hänseende har framställningen tillstyrkts av de hörda myndigheterna. Med hänsyn härtill och då den utvidgning av dispensmöjligheterna, som de sakkunniga förordat, endast är en provisorisk anordning, anser jag mig kunna biträda förslaget. Jag förordar sålunda att Konungen lämnas bemyndigande att på ansökan av sparbank medgiva, att utan hinder av stadgandet i 25 § andra stycket lagen om sparbanker intill

utgången av år 1955 inlåningen må, med det avdrag, som i nämnda lagrum sägs, uppgå till ett belopp av femtio gånger sparbankens fonder.

De sakkunniga ha ansett att praktiska skäl talade för att de bestämmelser, som skulle gälla för tiden efter utgången av år 1952, sammanfördes i en helt ny lag. Jag delar denna uppfattning.

Rörande *lagrådets* yttrande och vad departementschefen anförde i anledning därav tillåter sig utskottet hänvisa till propositionen.

Utskottet. Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förevarande förslag till lag med särskilda bestämmelser angående sparbanks inlåning och får därför tillstyrka bifall till detsamma. Utskottet vill emellertid i detta sammanhang framhålla angelägenheten av att förslag till ny sparbankslag framläggas snarast möjligt, så att en mera definitiv reglering av bland annat ifrågavarande spörsmål inom sparbankslagstiftningen ernås.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,
att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande proposition.

Stockholm den 24 april 1952.

På bankoutskottets vägnar:

FRANS SEVERIN.

Närvarande:

från första kammaren: herrar Ewerlöf*, Sundvik, Fahlander, Werner, De Geer och Boo;

från andra kammaren: herrar Severin, Fröderberg*, Nilsson i Landskrona, Persson i Norrby, Schmidt, Sköldin*, Fagerholm* och Johanson i Kalmar.

* Ej närvarande vid justeringen.